

2017. 03 30. Az állategészségügy aktuális kérdései

dr. Nemes Imre

- Brucella melitensis (történelmi mentesség) - 2004
- **klasszikus sertéspestis**
  - 2007-től sikerült mentesíteni a vadállományt
  - **2 évig nem szabad vírust kimutatni azon a területen, amely mentes státuszért folyamodik (2013-ra sikerült megkapni)**
- BSE: Mo.-n soha nem fordult elő, kiv. egyetlen szlovákiai példány (ez nem számít magyar esetnek)
- szarvasmarha gümőkór -2014
- kiskérődzők pestise: Mo.-n soha nem fordult elő, 2014-től mentes
- **Aujeszky-betegség** elleni mentesítés a '90-es évek második felétől **2006. júniusig zárult le;** DIVA vakcina segítségével, szelekciós mentesítéssel 7-8 év alatt
  - EU csak 2015 januárjában fogadta el a mentességet
- **madárinfluenza: 2015 márciusától 2016 novemberéig tartott a mentesség, újra megjelent**

Passzív monitoring program

- valamennyi állatorvos részéről hatósági bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek (amennyiben gyanú merül fel), megjelenésük esetén felszámolás alá kerülnek + programok a megelőzésükre
- 1. Afrikai lópestis (African horse sickness)
- **2. Afrikai sertéspestis (African swine fever, ASF)**
  - 90-95%-ban elhullást okoz mind a vaddisznó, mind házisertés állományban, komoly gazdasági károkat okoz
  - Oroszországban 5 éve, Ukrajnában 2 éve jelent meg, Mo.-hoz legközelebbi eset 250 km-re a határtól
  - 2014-ben jelent meg Grúzia felől Európában (balti államokban)
  - pár éven belül elérheti Mo.-t, így elindult az aktív monitoring program
- 3. Bőrcomósodáskór (Lumpy skin disease)
- 4. Hólyagos szájgyulladás (Vesicular stomatitis)
- 5. Juh- és kecskehimlő (Sheep and goat pox, Capripox)
- **6. Kéknyelv betegség (Bluetongue)**
  - **2014-ig egzotikus betegség Mo.-n, 2014 októberétől jelent meg Mo.-n**
  - 2014-ig surveillance program, 2014 óta monitoring program
- **7. Keleti marhavész (Rinderpest, cattle plague)**
  - **ennek okán hozták létre Mo.-n az állategészségügyi hatóságot, valamint az egész világon ez a betegség okozta az állategészségügyi szolgálatok létrejöttét**
- 8. Kis kaptárbogár fertőzöttség (Small hive beetle, Aethina tumida)
- 9. Kiskérődzők pestise (Peste des petits ruminants)
- 10. Klasszikus sertéspestis (Classical swine fever, CSF)
- 11. Lépfene (Anthrax)
- 12. Lovak fertőző kevésvérűsége (Equine infectious anaemia)
- 13. Lovak járványos agy- és gerincvelő-gyulladásának alábbi típusai:

- – Japán encephalitis (Japanese encephalitis)
- – Keleti ló-encephalomyelitis (Eastern equine encephalomyelitis)
- – Lovak venezuelai agy-és gerincvelő-gyulladás (Venezuelan equine encephalomyelitis)
- – Nyugati ló-encephalomyelitis (Western equine encephalomyelitis)
- – **Nyugat-níluszi láz (West Nile fever, WNF)**
  - **zoonózis, lovak vírusos betegsége, szúnyogok terjesztette betegség, idegrendszeri gondokat okoz**
- 14. Madárinfluenza (HPAI baromfiban, fogságban élő és vadon élő madarakban, LPAI baromfiban és fogságban élő madarakban)
- 15. Newcastle-betegség (Newcastle-disease, ND) (a régi baromfipestis)
- **16. Ragadós szájszél- és körömfájás (Foot-and-mouth disease, FMD)**
  - **komoly gazdasági károkat okozó, ragályozó betegség, könnyen terjed**
- 17. Rift-völgyi láz (Rift Valley Fever)
- 18. Sertések hólyagos betegsége (Swine vesicular disease, SVD)
- 19. Szarvasmarhák ragadós tüdőlobja (Contagious bovine pleuropneumonia)
- 20. Szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalma (Bovine spongiform encephalopathy, BSE)
- 21. Takonykór (Glanders)
- 22. Tenyészbenáság (Dourine)
- 23. Tropilaelaps atka fertőzöttség (Tropilaelaps mite)
- 24. Veszétség (Rabies)
- 25. Brucella ovis (Camelidae, Tragulidae, Cervidae, Giraffidae, Bovidae és Antilocapridae fajok)
- 26. Ebola (nem emberi főemlősök)
- 27. Majomhimlő (Rodentia fajok és nem emberi főemlősök)
- 28. Fertőző sertésbénulás
- 29. Psittacosis (Psittaciformes fajok)

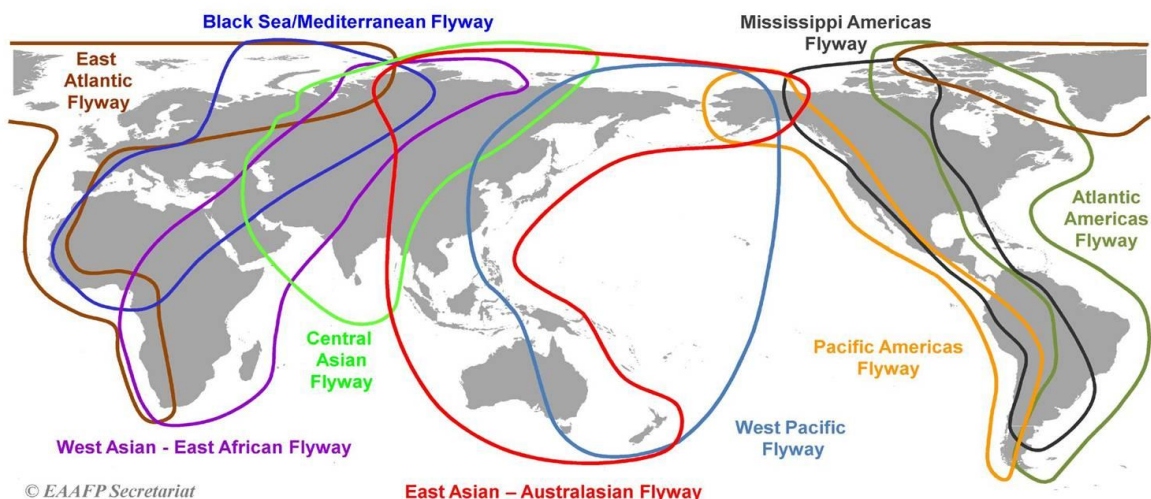
Madárinfluenza

- **burkos RNS-ű vírus, alacsonyabb ellenállóképességű, viszonylag hamar inaktiválható fertőtlenítőszerekkel**
- A-típusba tartozó vírusok okozzák valamennyi madárinfluenza-vírust
  - **magas patogenitású madárinfluenza**
  - **alacsony patogenitású mi. (ez át tud alakulni magas patogenitásúvá)**
- Mo.-n a **H5N8 törzs** okozta a tavalyi és idei járványt
- felületi fehérjekomponensek alapján H és N antigének
- nagyon könnyen **rekombinálódnak** a vadmadarakban és ezek okozzák a nagy járványokat
- lappangási idő után 3 héten belül jelennek meg a tünetek az állatokban
- **zoonózis** (emberről állatra és fordítva terjedhet), világjárványt is okozhatnak
  - Kínában nagy számban betegednek meg emberek
- **H5N8 nem okoz humán megbetegedést**
  - morbiditása és mortalitása különböző
    - bizonyos állományok 5 nap után elpusztultak, bizonyos állományokban csak a fertőzöttséget sikerült kimutatni
- **pulykaállományok:** gubbasztás, enteriális
  - szívburok alatti pontszerű vérzések, vényálcakahártyán vérzések, gyanút keltő légzőszervi képek

- **kacsaállományok:** csökkenő takarmány- és vízfogyasztás
  - vízibaromfi-állományokban ha az ivóvízfogyasztásban 25%-nál nagyobb csökkenés tapasztalható, madárinfluenza a gyanú és jelenteni kell
  - duzzadt, fakó máj; hasnyálmirigy-gyulladás
- **libaállományok:** csökkenő takarmány- és vízfogyasztás, bágyadság, véres hasmenés
  - 50%-kal csökkenő tojástermelés, bőrhéjú tojások
  - petefészek elfajulás
- **házityúk-állományok**
  - bágyadság, fejrázás, a taréj cianózisa, hasmenés, savós orrfolyás
  - hirtelen elhullás
  - vérzések a savóhártyák alatt, bőr alatti kötőszövetben, májban

Madárinfluenza, legutóbbi kitörés

- 2016-os járványkezdet: Tótkomlós, Békés megye
- **2017 márciusig 234 fertőzött gazdaság és 2,65 millió leölt baromfi**
  - **Bács-Kiskun** volt a legfertőzöttebb, mellette Csongrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, Győr-Moson-Sopron
  - a Bács-Kiskun megyében 2016 decemberében leölt állatok után csak pontszerűen jelentkezett a vírus, más megyékben nem fordultak elő ilyen tömeges esetek
- **2017. március 30-án már sehol nincs védőzárlat**
- a 2016. novemberi magyar jelentés az első volt az EU-ban, hamarosan Svájc, Németország és több állam is csatlakozott
  - Németország 670 vadmadár révén érintett, valamint 78 baromfi révén

Madárinfluenza, jogszabályi háttér

- irányelvek szabályozzák
- hazai jogszabály két EU-s irányelv mentén készült el (143/2007. FVM rendelet)
  - ezt 2016 decemberében kellett módosítani a járvány időszakában
- 74/2013 (VIII. 30.) VM rendelet a leölt állatok utáni kártalanításról
- az országos főállatorvos adhat még ki utasításokat
  - a madárinfluenza megjelenését követően másnap már teljes Mo. területén korlátozták a házimadarak takarmányozását és itatását (azért, hogy a vadmadarakkal minimális kontaktusba kerüljenek)
  - három megyére (Bács, Békés, Csongrád) zárt állattartást rendelt el, majd Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar következett
  - 2017. 01. 27.: az ország területén valamennyi állattartó köteles zártan baromfit tartani
  - OFÁ az, aki gyors döntéseket hoz járvány idején, határozatokat ad ki, belföldi és külföldi kommunikációt végzett (másnak tilos volt)
    - válságstábot állított fel a minisztérium és NÉBIH vezető beosztású szakértőivel, heti két ülés
      - erőforrásokat (humánpolitikai és pénzügyi) mozgósítottak
- OJK – Országos Járványvédelmi Központ: Nemzeti Referencia Laboratórium (NÉBIH)
  - napi 8 órás munkarend helyett 17 órát dolgoztak, éjjel-nappal, felváltva
- Helyi Járványvédelmi Központok (HJK-k): a helyi munka operatív irányítása

Madárinfluenza, intézkedések

- **gyógykezelése jogszabályilag tiltott (nem is eredményes)**
- egyedül a fertőzött állományok gyors, hatékony felszámolása megoldás
  - **takarmány és trágya ártalmatlanítása, a telep teljes fertőtlenítése**
  - leölés a kis létszámú állományokban injekcióval, több tízezres állományokban széndioxid-gázzal
- **két korlátozási övezet**
  - min. **3 km-es sugárban védőkörzet**
    - általában egy héten belül el kell végezni valamennyi baromfiállományban a klinikai és laboratóriumi szűrést
  - **megfigyelési körzet**
- ha a felszámolást követően egy területen már nem mutatható ki az influenza, **21 nap elteltével oldhatóak fel a gazdaság körüli korlátozó intézkedések**
  - OIE 30 napban határozza meg ugyanezt
- szállítási korlátozás
  - felmentések adhatóak a megyei kormányhivatal részéről
- megelőző célú leölés
- járványügyi nyomozások: pl. baromfiház tetején levő légnyláson vadmadárürülék után kutatva
- **Bács-Kiskunban a nyílt tartástechnológia okozta a gyors eszkalálódást**

- a DK-i irányú szél uralkodott, ez kijelölte az irányát

Madárinfluenza, erőforrások

- novembertől márciusig közel 200 NÉBIH-es dolgozó foglalkozott a járvány felszámolásával
  - terepi munka: mintavétel, fertőtlenítés, szűrés, mintaszállítás, stb.
  - NÉBIH ÁDI laborjaiban nagy műszerbeszerzés
- **március 30-ig 1,5 mrd Ft költségbe került az intézkedés**
- **közel 10 mrd Ft kártalanítás az állattartóknak, további 1,5 mrd Ft-nyi jövedelempótló támogatás**
- összesen 13-14 mrd Ft-ot emésztett fel
- **kommunikáció**
  - több mint 200.000 szórólap
  - több mint 4600 médiamegjelenés kifelé
  - 217 sajtómegkeresés a sajtó felől
  - 13 közlemény
  - tematikus weboldal interaktív térképekkel